

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS VNS ESQUELLOTS GADA SEMANA

10 cèntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 cèntims

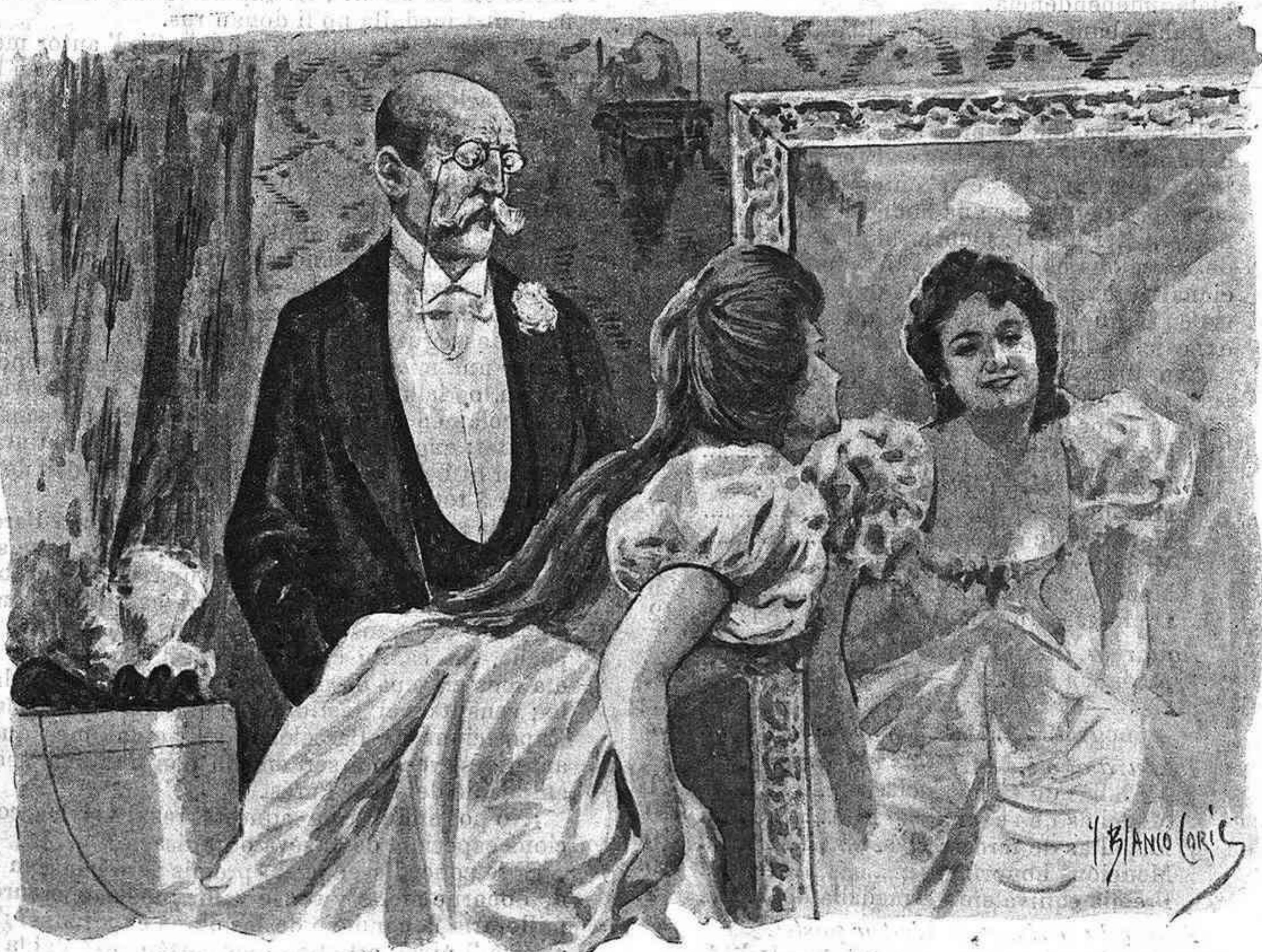
ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Extranger, 5

PRIMAVERA DE LA VIDA (per J. BLANCO CORIS.)

—¿Qu' es veritat, avi, que si la guerra dura no podré estrenar tants vestits com ara?
—¡Vaya!... Es dir... ¿no ser que te 'ls paguin las potencias extrangeras...

CRONICA

Casi á un mateix temps que 'l fallo del Jurat de recompensas s' ha publicat lo Catálech ilustrat de la quarta Exposició de Bellas Arts.

Lo públich ha estat un mes seguit divagant per aquellas salas, mitj esma-perdut, preguntant á molts quadros y á no pocas esculturas:

—¿Vols ferme 'l favor de dir qu' ets y lo que significas?

L' obra, naturalment, donava le callada per resposta. Tot lo mes ens ensenyava la firma de son autor trassada en un reonet de las telas en lletras rojas ó inscrita al peu de las obras escultóricas en caràcters de fondo relleu. Y aixó era per cert ben poca cosa. Respecte de moltas d' ellas, sense necessitat de presentar la cédula personal, sabíam quí era 'l seu pare.

Ara tocant al assumpto ja es distint. Una gran part de las obras exposadas no diuen res: altrás en cambi no s' arriba á entendre lo que significan. Per consegüent la publicació del Catálech ha vingut á aclarir molts duptes y á facilitar l' exámen y la inteligencia de totas ellas. Tart s' ha donat á llum lo tal Catálech; pero mes val tart que may.

En contraposició 'l fallo del Jurat ha vingut relativament molt d' hora desde 'l moment que 'ls encarregats d' exercir la difícil missió de triar y distingir no han pogut ausiliar lo séu judici ab lo parer del públich, ni ab las manifestacions de la crítica periodística. Tant lo públich com la premsa esperavan pera pronunciar-se la gufa del Catálech.

—Aixís—podrán dir los Jurats—ens ha sigut fácil procedir sense pressió de ningú, ab la mes completa independéncia.

Enhorabona. Pero á major llibertat, major responsabilitat.

*
*
*

Lo primer que sorprén al passar la vista pel fallo del Jurat de recompensas es la esplendidés dels jutjes, si per esplendidés s' entén la prodigalitat en la concessió de distincions honoríficas. N' hi ha hagut un verdader diluvi. Qualsevol diria que la Exposició de Barcelona es la primera del mon. Los artistas nacionals y extrangers amichs de guanyar medallas ja saben lo que han de fer: enviar las sevas obras á las exposicions barceloninas.

Cenyintnos exclussivament á las seccions de pintura y escultura, 'l fallo del Jurat ens ofereix los següents datos numérics.

Premis extraordinaris..... 8

Pintura al oli.—Artistas espanyols.

Medallas de primera classe..... 5
Medallas de segona classe..... 9
Medallas de tercera classe..... 14
Mencions honoríficas..... 25
Diplomas equivalentes á medalla de 1.ª..... 12

Aquarela, dibuix, grabat y pastel.

Medallas de 1.ª: 2.—De 2.ª: 2.—De 3.ª:
3.—Mencions honoríficas: 4.—Esce-
nografía: 1..... 12

Pintura al oli.—Artistas extrangers.

Medallas de primera classe..... 21
Medallas de segona classe..... 20
Medallas de tercera classe..... 9
Mencions honoríficas..... 10
Premis equivalentes á medalla de 1.ª..... 2

Aquarela, dibuix, grabat y pastel.

Medallas de 1.ª: 2.—De 2.ª: 3.—De 3.ª:
6.—Mencions honoríficas: 4..... 15

Escultura.—Autors espanyols.

Medallas de primera classe..... 1
Medallas de segona classe..... 4
Medallas de tercera classe..... 11
Mencions honoríficas..... 14

Escultura.—Autors extrangers.

Consideració de medalla de 1.ª..... 1
Medalla de primera classe..... 3
Medalla de segona classe..... 3
Medalla de tercera classe..... 3
Mencions honoríficas..... 7

Total S. E. ú O..... 209

Sumant las obras exposadas en las dos seccions 1.094, ascendeixen á un 19'10 per cent las distingidas pel Jurat.

Diguís després d' aixó si las Exposicions de Bellas Arts de Barcelona no adquiriran la fama de fáciles y socorregudas. Recordo, quan estudiava, que si un alumno s' veyá apurat respecte á l' aprobació de alguna assignatura mal estudiada, li deyan:—Veste á examinar á Zaragoza.

Y tal dit tal fet: á Zaragoza aprobavan á tothom. En aquella Universitat no s' cultivava la carabassa. Donchs per aquest camí, no será difícil que las Exposicions de Barcelona alcansin en lo mon artístich la mateixa consideració qu' entre 'ls escolars tenia la Universitat de Zaragoza.

Dirán alguns:—S' ha de ser benévol, tota vegada que las medallas guanyadas á Barcelona no reportan recompensa material de cap mena, ni estableixen cap dret oficial per l' istil dels que portan espallats las distincions obtingudas en las Exposicions nacionals de Madrid. Al cap-de-vall, al artista al donarli una medalla no li donan res.

Precisament aquí está 'l quid. Si l' autor mereix alguna cosa ¿per qué no se li dona? ¿Per qué en lloch de donarli lo que s' ha guanyat, se l' ha de rebaixar artísticament posantlo al costat y dintre de la mateixa categoria dels que no mereixen lo qu' ell? Elevant á una mateixa altura 'l mérit y 'l favor, el mérit queda postergat y s' anulán per complert las competencias de la emulació, que son las úniques que poden donar importancia als certámens artístichs.

Desgraciadament las Exposicions de Barcelona no han trobat encare 'l camí de una normalitat que las hi asseguri l' éxit!... ¡qué dich l' éxit!... un caràcter una mica serio. Unas vegadas han preponderat en los fallos de recompensas els exclussivismes d' escola: en altrás ocasions els exclussivismes de localitat: enguany la prodigalitat de las distincions, com si hi hagués hagut lo deliberat propòsit de contentar á tothom.

Aixís surten las Exposicions artístichs á Barcelona. Busqueuhi la nota culminant, l' obra que s' imposi, la que deixi un recort una mica durable, y no li trobaréu. Mitjanías discretas tantas com ne volguéu: esforços per contendir noblement, ben poch. En cambi s' hi observa 'l retrahiment cada día mes crescut de molts artistas de reconeguda valia, vensuts pel fastidi ó pel desengany. Aixís, las Exposicions de Barcelona, y l' actual mes que las anteriors, venen á ser en son conjunt una senzilla ampliación del Saló Parés.

¿No pot influir en aquests resultats las condicions especials de la seva organizació?

Si s' concedissen poch premis pero bons, en lloch de donarne molts y sense valor ¿no es de creure que milloraría la condició de las obras exposadas? ¿No s' alsaría 'l nivell artístich dels certámens? Val la pena de reflexionarho.

Avuy, además de las recompensas honoríficas que ja acabém de veure que no valen res, se 'n otorgan de materials ab l' adquisició de algunas obras destinadas al Museo municipal. Pero també en aixó hi ha molt que dir. Dificil es de tot punt descobrir lo punt de vista del Jurat que acorda las tals adquisicions. No sembla sino que per sistema la qualitat se sacrifici al número. Comprar molt, valga ó no valga: desdenyar obras distingidas ab primera medalla, per adquirirne d' altrás que tot just han obtingut menció honorífica; ¿a qué respon aquesta tendencia?

Si 's presentés á la Exposició una obra pictórica ó escultórica de las que fan época ¿no valdría mes, pels efectes del foment del Museo, donar per ella sola las 75,000 pessetas que per adquisicions destina l' Ajuntament de Barcelona, que no distribuirlas com pa beneyt, en una forma completament acomodaticia?

En aquesta pregunta queda resumit el nostre criteri sobre 'l particular. En art val mes un cap de lleó que cent quas de rata.

P. DEL O.

ÍNTIMA

Aburrida del mon, abandonada,
davant ma vista 't vaig trobá en mal'hora,

y condolgut de tú, boy separante
del camí de deshonra
qué al burdell te portava y prop hi eras,
de mort á vida 't vaig tornar ¡oh, dona!
obrinte de mon cor, de passions verge,
de bat á bat las portas.

Y avuy qu' en ell imperas
com á reyna y senyora,
tot el bé que t' he fet ara me 'l pagas
ab desprecis y olvit que boig me tornan,
infiltrant en mas venas
el vri dels gelos que la sanch m' arbora.

Mes jo ho acabaré d' una vegada
rompent l' encís que 'm lliga y apresona.

Ab enganys hi has entrat, donchs, com á lladre
á fuetadas del cor te trauré fora
ni que la vida 'm costi l' arrencarte'n.
¡Per lo que hi faig al mon, tant se me 'n dona!

JAPET DE L' ORGA.

TENTATIVA D' INFANTICIDI

PRIMERA PART

Lloch de l' acció: Una casa d' un carrer... de cuyo nombre no quiero acordarme.

Hora: A entrada de fosch.

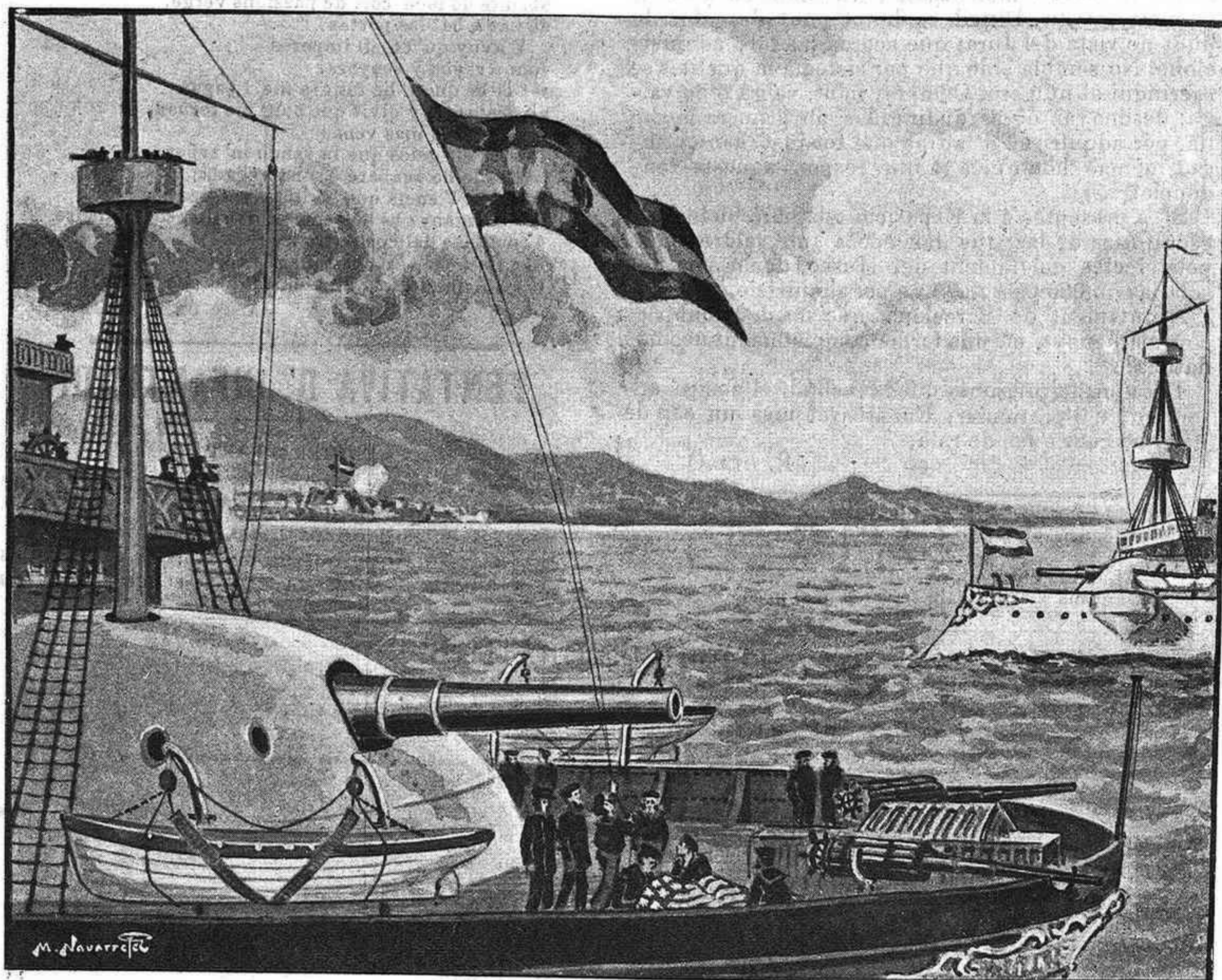
Jo, jo mateix—perque ha de constar que aixó es pres del natural—pujo la escala, sense qu' en las

TRIBUT DE GRATITUT

Ovació que 'ls 8,756 pobres d' ofici que hi ha á Barcelona fan al arcalde, en agraument i l' protecció que 'ls dispensa.

INFAMIAS YANKIS

La esquadra nort-americana, per no inspirar desconfiansa, crusa per davant de Guantánamo issant la bandera espanyola.

primeras dotzenas d' esglahons succeheixi res de particular.

Pero á l' altura del segon pis me topo ab dugas criaturas, completament órfanas de companyia.

L' una sembla tenir tres ó quatre anys, l' altra dos ab prou feynas. Son dos nens.

Lo mes petit porta á la ma una capsa de mistos. Ab dits vacilants y torpes, ne treu un y 'l dona al mes gran.

Aquest lo rasca pel ferro de la barana y l' encén. Admirat d' aquella maniobra, m' aturo y interrogo als baylets:

—¿Qué feu aquí?

Lo petit no 'm contesta: no es extrany, pobret: no sab enraonar.

Lo mes gran alsa 'l cap, em mira ab temerosa sorpresa y torna á baixarlo.

—¿Qué feu aquí?—repeteixo ab tota la dolsura imaginable per no esporuguirlos.

Després d' un rato de titubeig, el xicotet acosta 'l misto al metxero de gas de l' escala, y 'm respon:

—Enceném.

—¿Y per qué heu d' encendre? ¿Quí us els ha donat aquests mistos?

—El papa.

—¿Ell? No es veritat. Tú 'ls has presos.

—¡Oy no!—replica 'l nen ab infantil energia:—el papa me 'ls ha dats y ha dit: Té 'ls mistos y aneu á encendre 'ls gasos de l' escala.

—¿Quín disbarat!... Pero ¿no comprén el vostre papa que aixó es una imprudencia? ¡Mistos en mans d' unas criaturas que apenas caminan!... ¿Quí es el vostre papa?...

—El papa.

—Pero ¿qué fa? ¿ahónt viviu?

—A la portería.—

¡Quín horror! Son las criaturas del porter, y 'l seu pare, pera estalviarse 'l treball de pujar escalas, las envía á encendre 'l gas.... ¡Uns pobres nens qu' encare van ab faldilletas.... qu' entre tots dos no tenen sis anys!...

Esgarrifat per lo que acabo de presenciar, arrosso las espatllas, y truco á la porta del pis ahont me dirigía.

—¿Quí hi ha?

—Un servidor.

SEGONA PART

Apenas fa dos minuts que acabo d' entrar, se senten en la escala uns crits esgarrifosos.

—¡Foch! ¡Socorro!... ¡Deu meu! ¡Assistencia!

L' amo del pis, ab qui estich enrahonant, suspén la conversa.

—¿Sembla qu' es aquí á l'escala?

—De segur—li responch, assaltat per una rápida sospita:—fassi 'l favor d' obrir.

Corrém á la porta y sortím.

¡Quín espectacle!

Las robas del nen petit del porter están cremant. Las del gran comensan á encendres. ¡Lo que jo temía!

—¡Apaguin el gran!—crida 'l porter al notar la nostra presencia:—¡Corrin, una flassada, una capa per embolicar á aquest ángel! ¡Pobret... fill meu!...

Tots los vehíns surten á la escala. Unas mans arrencan á grapats las robetas socarrimadas del nen gran; altrás mans tiran una manta sobre 'l petit que s' cargola ab convulsions violentas...

—¡A la farmacia!—diu una veu.

—¡Sí, desseguida!—responen altrás:—¡á la farmacia!... ¡No convé entretenirse!—

Lo mes gran apenas ha suferit res. Lo portém, no obstant, á cal apotecari perque li fassin pendre alguna cosa.

El petit... quan lo practicant lo desembolica, se 'l mira, li posa la ma al cor y balanceja 'l cap ab resignada impotencia.

—¡Tot es inútil!... Es mort.

La primera part d' aquesta tragedia, es escrupulosament treta de la realitat: ni un detall mes, ni un menos. Tal com ho he explicat vaig presenciáho.

En quant á la segona part, confesso que jo me l' he imaginada.

Y me l' he imaginada, perque tinch lo trist convenciment de que succehirá aixís mateix.

Los nens de dos ó tres anys qu' encenen gasos y manejan mistos, han de morir cremats.

Llavors, quan aquest horrorós desenllás vingui, los seus pares s' estirarán els cabells, plorarán, s' entregarán al desespero.

—¡Quína desgracia!—dirán:—¡pobrets fills del nostre cor! ¡Cremats! ¡Miserablement cremats!... ¡Tan bufons, tan aixerits! ... ¡Quína desgracia!...—

Y al dirho faltarán hipócritament á la veritat.

¡No! Alló no será una desgracia.

¡Será un crim comés per ells! ¡Un infanticidi!

Jo vaig presenciáho una tentativa.

A. MARCH.

DUGAS BONAS MOSSAS

Conech á dos xicotetas que á mí ja 'm tenen xiflat perque parlant en vritat valen totas las pessetas.

L' una es rossa, l' altre té el cabell negre y ressalta una rosa á cada galta que 'ls hi está d' alló més bé.

Aquells rostres de primera ab perfil tan ... perfilat á mí 'm sembla, la vritat, que talment semblan de cera.

Fa vuyt anys que día y nit passo sempre pel devant de sa casa; ja entendrán lo molt que jo hauré patit.

L' una de l' altra acostada sempre están; prou me las miro pels vidres y 'm tombo y giro, y ellas res, ni una mirada.

Aixó 'm posa en sobressalt pro 'm consta, y ja es un consol que aixó no 'm passa á mí sol

sino que ab tots fan igual.

Un mérit que no s' explica tenen, y que jo aplaudeixo; ab vuyt anys que las coneixo no han envellit gens ni mica.

Que 'l gastar diners no 'ls cou ho veu el més tarambana, perque no passa senmana que no estrenin vestit nou.

Tant bon punt surt una moda, ja 'n pot ser d' extravagant, que ellas desseguit l' están lluhint, perque 'ls acomoda.

La millor roba que hi ha per ellas dos la esculleixen, per aixó sempre vesteixen de vellut, seda ó surá.

Hi ha qui busca economia pels vestits, com s' acostuma, y ellas no; ó bé molta pluma ó bé passamanería.

Lo que á mí 'm dona tropells y 'm fa veure las estrellas es la franquesa que ab ellas gastan dos salta-taulells.

Y m' empipa més encare quan hi vist que d' amagat es prenen la llibertat... ¡fins d' tocals'hi la cara!

Si 'l que no tinch jo tingués y no 'm faltés... lo que 'm falta, la més baixa ó la més alta fora meva y de cap més.

«VOLVERÁN LAS OSCURAS GOLONDRINAS...»

—¡Aixís tornessin els pobres soldats que han anat á Cuba!...

Y un cop duenyo, no son bromas,
estaria jo tan be,
que sense cap dupte se-
ria, l' més felis dels homes.

Pero, ben mirat per xó
no mereixen tal treball
els dos figurins que jo
contemplo al aparadó
de una botiga del Call.

J. STARAMSA.

VOTS DE CALITAT

Vaja ¿ahónt son aquests predicadors que en-
care intentan posar d' acort la religió y la
ciencia?

—Los llamps—diu la ciencia—son descar-
gas eléctricas produhidas pel xoch de dugas
corrents oposadas.

—¡Ni 'ls mils!—replica la religió:—los llamps
son fills de la voluntat divina; cástichs que Déu
envia á la terra, en demostració del seu omni-
potent poder.

—¡Oh cá!—argumenta la ciencia:—Déu no

¡ADIOS, CIMBORI DE LA CATEDRAL!

—Pleguém, pleguém, que las cosas s' embolicen! No estich per
cimboris... ¡Al últim encare 'm tornaría pobre!

hi va ni hi vé
en lo rengló
dels llamps.

—T' equivo-
cas —insisteix
la religió:—qui
llansa 'l llamp,
es la má de
Deu.—

D' aquestas
discusions, na-
turalment, no
n' hasortit may
res en clar. Los
sabis que 'l
llamp es cosa de
la naturalesa;

la religió, qu' es un producte divi...
Y així 'ns hem quedat, pensant com
á conclusió de la polémica:

—¿Si tindrà rahó la ciencia?... ¿Si
'n tindrà la religió?... ¿Si estarán to-
cán 'l violón l' una y l' altra?—

Pero alguns fets recients aclarei-
xen la qüestió d' un modo extraor-
dinari.

A Girona, l' ermitá del santuari
de Sant Grau, veyent qu' está des-
arrollantse una tempestat tremen-
da, corra al campanar y 's posa á to-
car pera allunyar la tamborinada. Es
un precepte eminentment religiós:
«Tocant las campanas, se dissipan
els temporals.»

Pero á lo millor de la ceremonia...
¡zas! cau un llamp sobre la capella,
mata al ermitá, fereix á la ermitana
y deixa 'l santuari fet un guinyapo.
¿Qué hi diu ab aixó la religió?

Segon cas: de Girona á Jerez.

En la iglesia del convent de Ca-
putxíns s' está celebrant una festa
hermosíssima.

La societat mes lluhida, y per con-
següent mes católica de la població,
pren la comunió de mans del pare
Marini.

Plé de fidels, iluminat espléndida-
ment, lo temple ofereix un cop de
vista admirable.

De repent, se posa á ploure, re-
tumba 'l tró y.... ¡zis!... en el moment
en que 'l pare Marini administra á
una penitenta la sagrada forma, cau
un llamp que fereix al bon caputxí,
sembrant lo pánich entre la concu-
rrencia y produhint en el temple de-
plorables averías.

Davant d'aquesta argumentació tan vigorosa, ¿s'empenyarà encare la religió en disputar a la ciència lo monopoli dels llamps?

Després de lo de Sant Grau, després del desastre de Jerez, l'opinió pública no té mes remey que tornar la fama als sabis y dirlos en alta veu:

—Teniu rahó!

Y hasta es de creure que la religio s'arrosarà compungida, fent la distreta per no haver de cantar la palinodia; perque si segueix emperrada en que 'ls llamps son obra de Deu, cástichs divins que l'Omnipotent envia a la terra, y resulta que 'ls llamps cauhen casi sempre sobre las iglesias y santuaris ¿ahónt anirém a parar de deducció en deducció y de conseqüencia en conseqüencia?

Aixó no té volta de fulla. Las descargas eléctricas son fets purament naturals, lliures de la intervenció de la Providencia.

Los llamps de Girona y Jerez ho demostren. Son vots de calitat.

MATIAS BONAFÉ.

LO NOU MINISTRE DE MARINA

RAMÓN AUÑÓN Y VILLALÓN

monuments succeheix com ab las personas: devegadas las més modestas son las que mes encisan.

Acabarem recomenant al Sr. Soler que no desisteixi del seu empenyo, y que a n'aquest segon volúm de La Biblioteca, ne segueixin alguns altres, aprofitant al efecte 'ls materials curiosos que 'ns consta que posseheix adquirits per medi del estudi pacient en los arxius de la per tants conceptes simpática ciutat de Tarrasa.

ALTRES LLIBRES REBUTS: — José Icart. — Estudio necrológico por JUAN SARDÁ. — Sigué llegit en la vetllada que va celebrarse al Ateneo barcelonés pera colocar lo retrato del eminent crítich en la galeria de socis ilustres. Notable treball que posa de relleu la personalitat intelectual del malaguanyet escriptor.

... La Fals. Drama en tres actes y en vers, original de 'n Francesch Pelay Briz y en Frederich Soler, estrenat a Romea la nit del 21 de novembre de 1878.

... No guanyém prou per sustos. Joguina en 1 acte y en prosa, de

D. Frederich Fuentes (fill) estrenada al Principal la nit del 2 de maig del corrent any

... Lo meu criat. Juguet cómich en 1 acte y en prosa

AIXÓ... ¡MAY!

Ab tot lo cor l'estimava y l'ingrata, 'm va trahí; més... «perdónala» 'm van dí, y 'l perdó li vaig donar. Encare mon cor restava sagnant per cruel ferida, y tothom me deya: «olvida», mes aixó no ho van lograr. Qu'entre l'«olvit» y l'«perdó», la distancia es molt inmensa.... El cor perdona la ofensa, ¡mes no la sab olvidar!

LLUÍS G. SALVADOR.

LLIBRES

MONOGRAFIA DE LA IGLESIA PARROQUIAL DE TARRASA, per D. JOSEPH SOLER Y PALET. — L'autor de aquesta obra, ha donat ab ella 'l volúm segon de la Biblioteca histórica tarrasenca, que 's proposá publicar en honor de la ciutat que 'l veje náixer. Si tots los fills de las poblacions de Catalunya que poden ferho s'inspiressin en lo seu exemple, l' historia de la terra s'enriqueria ab estudis y datos de un valor considerable.

La Monografia que tenim a la vista es molt notable pel gran treball de investigació que suposa. No hi haurá fill de Tarrasa que no la llegeixi ab gust, per las noticias, moltas d'ellas completament inéditas que atresora, per la rectificació de alguns errors comesos que estableix, pels documents importants que per primera vegada dona a llum y finalment perque l' historia del temple parroquial reflecta en molts punts la verdadera historia de la població.

Per los amants de aquesta classe d'estudis l'obra del Sr. Soler y Palet será també de gran estima, en atenció a son valor intrinsech, al método ab qu' está desarrollada y a la claretat del estil en qu' está escrita. No per que la parroquial iglesia de Tarrasa ni histórica ni artísticament admeti comparació ab las grans catedrals y altres temples de primera importancia, mereix ser desdenyat lo seu estudi, quan aquest se fá tant a conciencia y ab l'entussiasme que demostra l'autor de la Monografia. Ab los

CANTAR ILUSTRAT

“A la puerta de la Habana no me vengas a llorar....” que ja n'hi ha prou ab els lloros que 'n Sampson está llensant.

QUI MES MIRA, MENOS VEU (per M. MOLINÉ.)

-¡Féet!... ¡Ay, que no m' atraparás!

DITXOS POPULARS

La tia de Carlos demostra una vegada més que cada poble té 'l seu modo especial de riure. Als inglesos els agrada aquella farsa. Per ja meva part ja 'ls la regalo.

original de 'n Lambert Escaler, estrenat á Romea '129 de janer de 1894.

... Caramellas de 1898, original de 'n Joseph Pujades Truch y cantadas per la societat coral La Palma de Teyá.—Música de Don Jaume Casals.

RATA SABIA.

Teatros

LIRICH

Ab lo drama *Magdà* comensá la temporada. La Tubau posa al servey de l' obra famosa de Sudermann lo seu talent d' actriu y una bona voluntat digna d' aplauso. Y

si no encarna sempre 'l tipo d' aquell personatge, qual interpretació requereix una flexibilitat especialíssima, te en cambi moments molt felissos, sobre tot en aquells passatjes en que no es el capritxo de la dona de mon, sino 'l cor de la mare 'l que parla ab accents de fonda sinceritat.

Entre 'ls demés intérpretes sobresortiren lo Sr. Garcia Ortega y l' actor encarregat del paper de Conceller. Lo coronel Schwartz se 'ns figurá una mica massa melodramátich.

La tia de Carlos es una gatada inglesa, plena d' inci dents la major part dels quals ratllan en groteschs, y son de difícil digestió per descubrir sempre lo propòsit deliberat de fer riure. Aquell jove vestit de dona durant tres actes mortals es insostenible. Figurant en un juguèt cómich en un acte no més, encare podria passar. Exemple: la sarsuela *La Viejecita*.

Comediantes y toreros ó la Vicaria es un sainete de peu forsat escrit ab castellana gallardia pel Sr. Palencia. Lo peu forsat consisteix en la presentació de alguns personatjes històrichs, tals com Goya, Moratín y Comella, que debaten continuament sobre 'l tema que constituí l' objecte de sas preocupacions literarias. Hauriam preferit veure'ls obrar com á homes, en lloch de sentirlos parlar continuament d' art y de teatro.

Afortunadament los demés tipos ens compensan prestant al sainete una agradable varietat de tons. Los celos y 'ls amors del torero y la comediante, destacantse entre las bulliciosas juergas que tenen lloch en las riberas del Manzanares; las tretas del ataconador, marit desenganyat, que á la porta de la Vicaria procura desbaratar matrimonis, y per últim el quadro final, reproducció plástica de l' obra famosa del immortal Fortuny donan al sainete un valor escénich considerable.

L' obra está posada y vestida ab esplendides y sigué interpretada ab verdader carinyo per tots los actors, distingintse en primer terme la Sra. Tubau y 'l Sr. Garcia Ortega.

NOVEDATS

Lo drama d' Echegaray *La duda*, es realment una obra molt duptosa.

Mescla extravagant de romanticisme y de modernisme resulta falsa en sos dos aspectes.

Causan realment gran extranyesa tant l' acció com los personatjes. L' acció estirada pels cabells descansa sobre la venjansa iníqua de una tia antipática favorescuda per una carta que cap pare que no sigúes un insensat s' atreviria á escriure. Las sugestions de la tia y l' influencia de aquella carta, envenenan lo cor y l' ánima de una pobre noya, que al concebir duptes sobre l' honradés de sa propia mare y sobre l' amor del seu promés se torna boja.

Lo mes singular es que ningú fá res per dissuadir-la, per calmar-la, per curarla. Las personas que mes l' estiman, que mes s' haurian de interessar per la seva sort, la deixan á solas ab la seva locura, aixó si, planyentse continuament del seu estat. Ni tant sols cuydan de lliurar-la de la influencia y 'l contacte continuu ab aquella tia malvada, que ab sa cara torva y ab son vestit de dol, mes que una figura dramática, sembla una evocació per espantar criaturas.

Quan la boja 'n té prou, en un moment d' arrebató, l' agafa pel coll, la escanya y s' acaba 'l drama.

Algú, ab motiu de una producció tan desdixada ha parlat de la banca-

Pél Maig, cada dia un raig.

rrota d' Echegaray, y no está, en veritat, tan lluny d' oscar qui tal ha dit.

Pera fer lluhir á la Guerrero—si tal sigué 'l propósit que l' animá á escriure *La Duda*—podia buscar un assumpto menos insensat, més humá, més convincent. Lo treball de l' actriu es extraordinari, fa verdaders miracles per animar á aquell mort, y en alguns moments ho consegueix. Los demés actors se limitan á fer de figuras decorativas.

La senmana pròxima parlarém del drama de 'n Guimerá *El padre Juanico*, que sigué estrenat la nit del dimecres. Avuy ens falta temps y espay.

EN LOS DEMÉS TEATROS

Al *Circo-Equestre*, sobressurten los Briatores ab son treball *Los cinch xinos*.

Pròximament se posará en escena 'l gran espectacle mimico *Cendrillon*.

La característica Antonia Garcia prengué pretext de la funció donada á son benefici pera recordar aquells dias en que 'l públich l' abrumava ab sos aplausos, al apareixer en lo Teatro del Circo. La representació d' *El Luce-ro del Alba* sigué per ella un gran triunfo. Las cansons andalusas que 'ns feu sentir no poden matisarse millor, ni ab més gracia de la que empleá la garbosa veterana de la sar-suela. Ella pot ben dir ab aquell refrán «*Quien tuvo, retuvo*»; Y tant com reté la Garcia, que ja voldrian semblárseli molts tiples de avuy, en l' esclat de la hermosura y de la joventut!...

La *viejecita*, posada ab singular esmero, ve sent la nota culminant en lo cartell diari del *Teatro-Granvia*.

La *Societat coral Euterpe*, está próxima á inaugurar sos concerts matinals. En lo primer hi figurará un coro del gran Clavé, que avuy ja casi ningú recorda. Se titula *Honor á los bravos*, y sigué escrit en loor dels valents sol-dats de la campanya d' Africa.

N. N. N.

DIÁLECH

—¡Eh! Ja ho veu quín temps més cayó.
—Quí no es granota, no viu.
—¡Y d' aixó encare se 'n diu el dulce y florido Mayo!...

NOTAS DE CARRER

ENTRE VERSAIRES
NOVELLS

DIÁLECH

¡Hola! noy ¿cóm van
[los versos?
—Ja fa temps que no
[atormento
á las mussas.
—Si que ho sento
perque 'ls teus...
—Eran perversos.
—¡Qu' ets modest! Ho
[digués jo,
que tots me 'ls tiran al
[cove;
pro explicat perque ets
[molt jove
per fer tal resolució.
—Tinch molta feyna y
[no puch,
y ademés tranquil vull
[viure,

—¡Ultima hora, con la muerte de 'n Mac-Kinley, el bombardeo de l' Habana y las declaraciones de 'n Lagartijo!...

que, noy, mentres vaig escriure no tenia such ni bruch.

Pel carré queya de nassos topava ab cotxes, fanals; un cop dos municipals varem durme á pes de brassos, mitj malmés á una farmacia.
—Si que ho vas agafar fort.
—Jo no sé com no soch mort perque fou una desgracia; y encare no es sols aixó lo que 'm dava mes quimera, sempre ab aquella fal-lera no obria la boca jo sens enjegá una bestiesa.
Un dia á visitá anava á un amich que al llit estava febrós y ab la cara encesa, donchs aixís que al quarto 'm fico ell tossint deya:—'m revento; y en lloch de dir: Noy ho sento, me 'n alegro—li replico.
Quan sa mare 'm despedia plorant deya: Passióbé, jo: No plori, tornaré; y aixís que la porta obria un malehit consonant llavoras ¡vatua-n'ell! me voltava pel cervell; y jo distret al instant deya: Vaja divertir-se, ho celebros molt, senyora....
¿Qué diria sent jo á fora?
Creu que n' hi ha noy per morirse
—Home, també jo 'm trobava ab desgracias per l' istil,

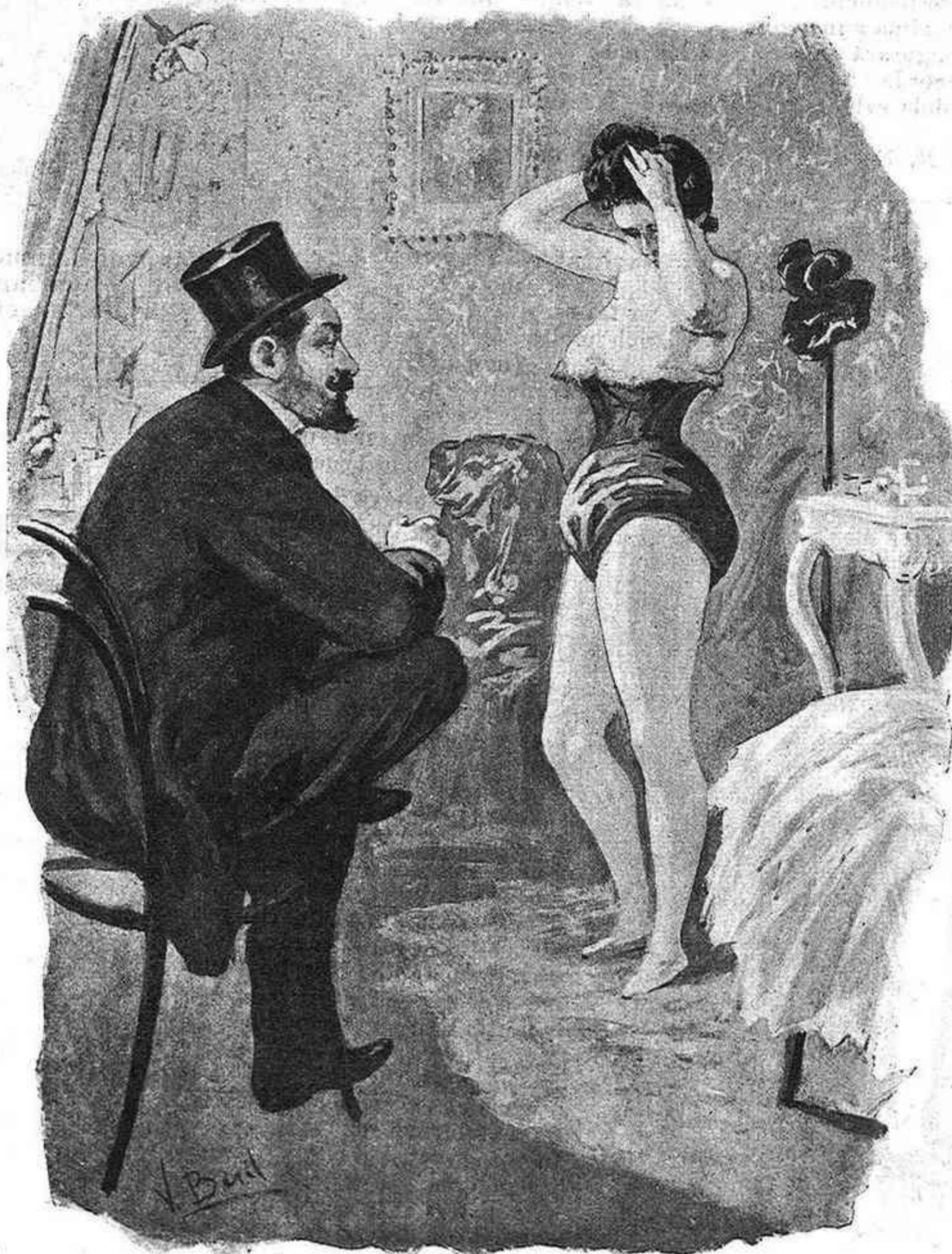
y corrents com lo carril
 á ma casa me 'n anava;
 me ficava prompte al llit,
 y abrigantme ab forsa roba
 al poch rato l' home 's troba
 com un bróquil que ha bullit.
 Luego t' aixecas trempat,
 ni 't recordas del sofoch
 —Rompre 'l suó deu costar poch.
 —Com que 'l dús ja mitj trencat.
 Fent'ho unas quantas vegadas,
 com que veus que 't debilitas,
 te posas á tó y meditas,
 y no dius animaladas.
 Jo de versos be n' escrich
 y ja veus que res m' altera.
 —Ni si van á la panera?
 —Vaig jo al catre y s'úo un xich.

L' AVI RIERA.

ESQUELLOTS

Una noticia, qu' esperém será del agrado dels nostres lectors.

EN EL QUARTO DE LA BAILARINA

—¿Quína obra teniu en preparació?
 —“Els goigs de sant Prim...”
 —¡Magnífich!... Obra d' actualitat

Estém preparant un número *modernista* de LA ESQUELLA, confeccionat—com diuhen los empresaris de teatros—ab tot l' aparato que son interessant argument requereix.

Lo número, si 'ls nostres propòsits no surten fallits—qu' en materia de *modernisme*, un hom surt de casa y no sab ahónt va,—será de primera, y está destinat á moure molt soroll.

Y per avuy.... no 'ls podém dir res més.

L' altre día vaig tenir lo gust de parlar ab uns coristas que ab lo desitj de contribuir á la suscripció nacional en la mida dels seus medis y recursos, están passant una verdadera Odissea.

Se tracta de dos acreditats coros de Barcelona que volen celebrar lo seu aniversari per medi de un concert, destinant tots los productes que obtingan al indicat fi patriótic. Al efecte cap teatro 'ls ha semblat mes á propòsit que 'l *Principal*. Y no obstant de avenirse á satisfere tots los gastos serals, sembla que se 'ls exigeix ademés un preu de lloguer, que per consegüent deurá rebaixarse dels productes de la funció.

Davant de aquesta exigencia han fet un sens fi de passos, y tots inútils.

Han vist al secretari de la Junta del Hospital, y ha dit que no podía ferhi res.

Han vist á un dels dos canonges, individuos de la Junta, y tampoch han conseguit cap resultat.

Cambiant de itinerari, y creyent anarse'n al bulto, han acudit al Secretari de la Junta de suscripció, y 'ls ha respost qu' ells se limitan á ferse cárrech de las cantidades que 'ls hi entregan, y que de aquí no passen.

Fins van anar á ca'l Bisbe. Don Jaume estava ocupat y no 'ls pogué rebre. S' encarregá d' escoltarlos un dels alts funcionarios de la casa, y 'ls digué que sent cosa del Hospital, ell no podía servirlos.

Y per tot arreu lo mateix.

Si uns honrats obrers que desitjan contribuir á un fi patriótic, troban tal cúmulo de obstacles, ajúdinme á pensar quina ha de ser la causa de que á Barcelona no prosperi la suscripció nacional.

La dessidia, la peresa, la falta de sollicitut y de interés dels encarregats de dirigirla y fomentarla. Vels'hi aquí 'l motiu.

Si D. Jaume s' entera de aquestas ratllas, y pot desocuparse una mica, no dupto un moment que demanará á la Junta del Hospital que atengui als coristas que tan bona voluntat demostren, facilitantlos, per una nit y gratuitamente lo Teatro Principal, que aixís com aixís estaria tancat sense profit dels interessos que representa aquella Junta benéfica.

Y ho crech aixís porque havent-

LA PUJA DELS QUEVIURES

la Santíssima Virgen en su vida mortal para aprender á luchar con fé y éxito seguro contra el liberalismo, racionalismo y demás errores.»

—Li asseguro, filla, que no 's pot anar á la plassa.
—¿Qué diu? ¡Hasta la tierra d' escudellas s' ha apujat... ¡Ditxosos cambis

¿Qué tal?
Voldria saber qu' es lo que dirá l' pare Sardá y Salvany quan s' enteri de que la Mare de Déu li feya la competencia, y en una época en que 'l racionalisme y 'l lliberalisme ni de nom se coneixian.

Si vol ser franch, haurá de confessar que per portar sempre amañada una mistificació de aquest calibre dintre de la caputxa 's necessita ser frare caputxi.

Los enemichs del Jurat quan se proposan atacar á la popular institució, no 's paran en barras.

Y no obstant, si anessim á mirar....

Precisament avuy com avuy els ciutadans de las poblacions de fora que son cridats á Barcelona pera exercir las sevas funcions, imponentse'ls gastos y molestias, quan acuden á la secretaría de l' Audiencia á reclamar las miserables dietas que per la ley tenen senyaladas, se troban ab que no hi ha fondos.

Ara bé, si algún dels Jurats, per qualsevol motiu, sense excluhir la falta de medis, deixa de compareixer al Judici pel qual ha sigut citat, li ventan una multa entre cap y coll, que no se 'n aixeca.

se colocat el bisbe al davant de la suscripció nacional, no puch imaginarme que ho haja fet per desempenyar lo paper de figura decorativa.

Dias enrera *La Renaixensa* publicava la noticia següent:

«Lo dimecres de la present setmana tindrà lloch en lo Teatro de Novedats l' estreno del drama en tres actes original de D. Angel Guimerá *El padre Juanico*, traducció de Mossén Janot.»

¡Alto! ¿Es *El padre Juanico* traducció de Mossén Janot, ó bé es *Mossén Janot* traducció de *El Padre Juanico*?

Pels efectes de la representació, mes aviat s' ha de creure lo segon que lo primer, ja que 'l pare dels dos dramas, no sols á Madrid sino també á Barcelona 'ns presenta avants el fill castellá que 'l catalá.

Y massa deu saber ell que aquí á Catalunya 'l qui naix primer es l' hereu.

En Gual te molta rahó:

«La mare de Déu quan era xiqueta anava á costura á aprendre de Uetra.»

Y que devian ensenyarla molt bé.... ja que fins escribía cartas, qu' ella mateixa s' empescava.

O sino que ho digui *El Noticiero Universal*, que al ocuparse divendres al vespre de un llibre de un Pare caputxi, ho fa ab los següents termes:

«Esta obra llena de evangélica unción, contiene un relato sacro y moral con una carta firmada por

NATURALISTA D' AFICIÓ

—¡Vaya unas unglas més llargas!... ¿Vols t' hi jugar que aquest mico es de casta yanki?

Y no hi ha mes remey: ó á pagarla, ó á la presó.
Donchs ¿perqué qui tanta puntualitat exigeix ab tal rigor, no ha de ser á la seva vegada rigurosament puntual en lo cumpliment de las sevas obligacions?

La idea de justicia sufreix un dany incalculable ab aqueixas diferencias.

La gran noticia de la seninana.

Vaig descobrir-la mitj amagada en una correspondencia de Mollet del Vallés que publicava días en-tera *La Renaixensa*.

Es la següent:

«En pochos días han pres possessió de sas parroquias los senyors Rectors de Parets, Montmeló y Montornés. *Lo darrer tal vegada es la persona mes robusta de Catalunya.*»

¡Quína llástima que 'l bisbe l' arreconi á Montornés!... Pero poch sab lo que 's pert. Portantlo á Barcelona y ensenyantlo com á un fenómeno de robustés, estich mes que segur que faria una fortuna.

Lo nostre company Ximeno Planas, que continúa desterrat á Sant Celoni, reb de tant en tant, verda-deras probas de consideració y de bona amistat, que deuen contribuir á consolarlo molt en mitj de sa desgracia.

Una d' ellas, la funció qu' en son obsequi s' efectua 'l passat diumenje en lo *Teatro Soler* de aque-lla població.

En ella foren representadas las obras *La bolva d' or* del malaguanyat Feliu y Codina, defensor de 'n Ximeno Planas á Madrit, y *La vida al Encant*, del Sr. Roure (D. Conrat), defensor del mateix Sr. Xi-meno á Barcelona.

Entre las dos produccions s' estrená 'l quadro alegórich *¡Desterrat!* original del simpátich autor que desterrat se troba per haver desenmascarat á un incorretjible plagiari.

Lo públich que omplia 'l teatro de gom á gom tributá al Sr. Ximeno Planas una efussiva y calu-rosa manifestació de carinyo y entussiasme.

Próximament s' inaugurarà la nova caballerisca de la guardia municipal montada, establerta en l' edifici que durant l' Exposició Universal serví de galería de máquinas.

Un municipal, á propósit de l' habilitació de aqueix local, va fer lo següent comentari.

—¡Quién lo había de decir que ahí ahont durante l' Exposició Universal hi havia tantos caballos de vapor, havia de haber un día tantos caballos de los que *menchan* garrofas!...

M' escriuhen del Vendrell que la colla *Apats y Lletres* constituída per un bon número de colobo-radors literaris dels periódichs festius, visitarán aquella vila 'l diumenje de Pasqua, y que 'l dilluns següent celebrarán un ápat á la *Mina-Vinyet*, pro-pietat del acreditadíssim vicultor D. Jaume Foix. Que s' hi diverteixin molt.

Y sobre tot que al destapar unas quantas botellas de inspiracions, sápigán apropiárselas!

També la varem rebre l' invitació feta en nom del Alcalde per anar dissapte á visitar l' Exposició agrí-cola... pero no hi varem assistir.

No ho prengui á desaire 'l Sr. Griera, ni molt me-nos el Sr. Coria, que ja saben ells, que á seguir las instalaciones sabém anarhi sols... y aixís fins ens sembla que las veyém millor.

La invitació aquella, extesa en un atent B. L. M. feya una forta olor d' esmorzar. Per aixó no la va-rem atendre.

¡Qué volen que 'ls hi diguém! Densá qu' Espanya está en guerra ab los Estats-Units hem perdut com-pletament la gana. Sobre tot la gana de menjar á las costellas de la Pubilla.

A propósit de la guerra hispano-yankée, pregun-tava un curiós:

—¿Qué vol dir aixó de *Comodoro*?

—Es Comodoro—li va respondre un tranquil—tot comandant de tres barcos de guerra. Ey, s' en-ten, segons com se porti. Si no li clavan llenya es *Como-d'oro*.

—¿Y si li pegan?

—*Como-d'-azul*.

Un gendre modelo.

—Ab la meva sogra jo hi corro molt bé—deya un jove conversant ab uns seus amichs—y la proba es que per demá, qu' es el seu sant, li tinch preparada una sorpresa.

—A nosaltres ja 'ns ho pots dir: ¿qué li regalas? ¿Un vestit?

—No.

—Un adrés?

—Tampoch.

—Una mantellina de blonda?

—Menos.

—Donchs qué?

—Un ninxo al Cementiri nou.

SOLUCIONS

A L' INSERTAT EN L' PENULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA.—*Ma-ca-ri*.
- 2.ª ANAGRAMA.—*Rahó—Hora*.
- 3.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—*Matilde*.
- 4.ª TERS DE SÍLABAS.— GUER NI CA
NI CA SSI
CA SSI MIR
- 5.ª GEROGLIFICH.—*Els xichs se fan grans*.

TRENCA-CAPS

XARADAS

Quan hu-dos de ma hu-terza
diumenje avants de dinar,
vareig veure á ma promesa
que 'm planxava la total.

TAP DE SURO VILAFRANQUÍ.

TRENCA-CLOSCAS

ELADI SORT

(A) MELÓN CANSADO

Formar ab aquestas lletres degudament combinadas lo títul de una sarsuela castellana en tres actes.

MELÓN CANSADO.

GEROGLIFICH

X
T T T T T
T T T T T
A
C I A

P. FALUGA (PREMIÁ).

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

**SINGLOTS POÉTICHS
AB NINOTS**

EN JOAN DONETA PER **SERAFÍ PITARRA**
edició ilustrada per M. Moliné. 2 rals.

BARCELONA A LA VISTA

CUADERNOS 1.º, 2.º, 3.º, 4.º, 5.º, 6.º, 7.º, 8.º, 9.º, 10.º, 11.º y 12.º
30 cénts. Provincias 35 cénts. **TAPAS** Para la encuadernación del Album **BARCELONA A LA VISTA** 2 pesetas 30 cénts. Provincias 35 cénts.

La casa se encarga de la encuadernación del Album, regalando por cada ejemplar que encuaderne, una **PORTADA** y un **INDICE**.

Precio de la encuadernación: UNA peseta

BARCELONA A LA VISTA

192 fotografías elegantemente encuadernadas
Encuadernación especial á la inglesa, con cordones de seda y tapas articuladas, Precio: 8 pesetas.

EL GENIO
y
EL ARTE
por **SEBASTIAN CARNER**
PRÓLOGO DE **Francisco Miquel y Badia**
Un tomo 8.º Ptas. 1'50.

NITS DE LLUNA	per Frederich Soler	Ptas. 2
CUENTOS DE LA VORA DEL FOCH	id.	» 2
CUENTOS DEL AVI	id.	» 2
DOTZENA DE FRARE	id.	» 2

TARJETAS POSTALES

Con vistas de monumentos, sitios pintorescos y diversas suertes de la **CORRIDA DE TOROS**
10 céntimos cada TARJETA POSTAL
La colección completa de 20, Ptas. 1'50

COLECCION DIAMANTE

(Edición López)

Van publicados **58 tomos**
á 2 reales uno

ÚLTIMO PUBLICADO

DE ROMPE Y RASGA

POR **JOSE LOPEZ SILVA**

**ESPAÑA
TAL CUAL ES**

POR

DON VALENTIN ALMIRALL

Un tomo 8.º Ptas. 1

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l'import en libransas del Giro Mútuo, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixas.

LAS TURBULENCIAS D' ITALIA

Milán primer y Nápoles després han sigut teatro fa poch de dos motíns populars que han causat á Italia y á tot Europa sensació profunda.

Desesperadas las classes obreras per la falta de treball y per la tremenda crisis que temps há vé pesant sobre 'l país, s' han llansat al carrer en actitud revolucionaria, aixecant barricadas, destruint las líneas de tranvías y desafiand á las tropas del govern.

La represió ha sigut dura é implacable. A Milán ha funcionat l' artillería, y á pesar de la falta de medis y d' organisació dels revolucionaris, no hi ha hagut medi de dominarlos sino després d' enérgichs esforços.

En la present página, la lámina en que hi figura una iglesia 's refereix á las turbulencias de Nápoles; los altres dos dibuixos son de Milán